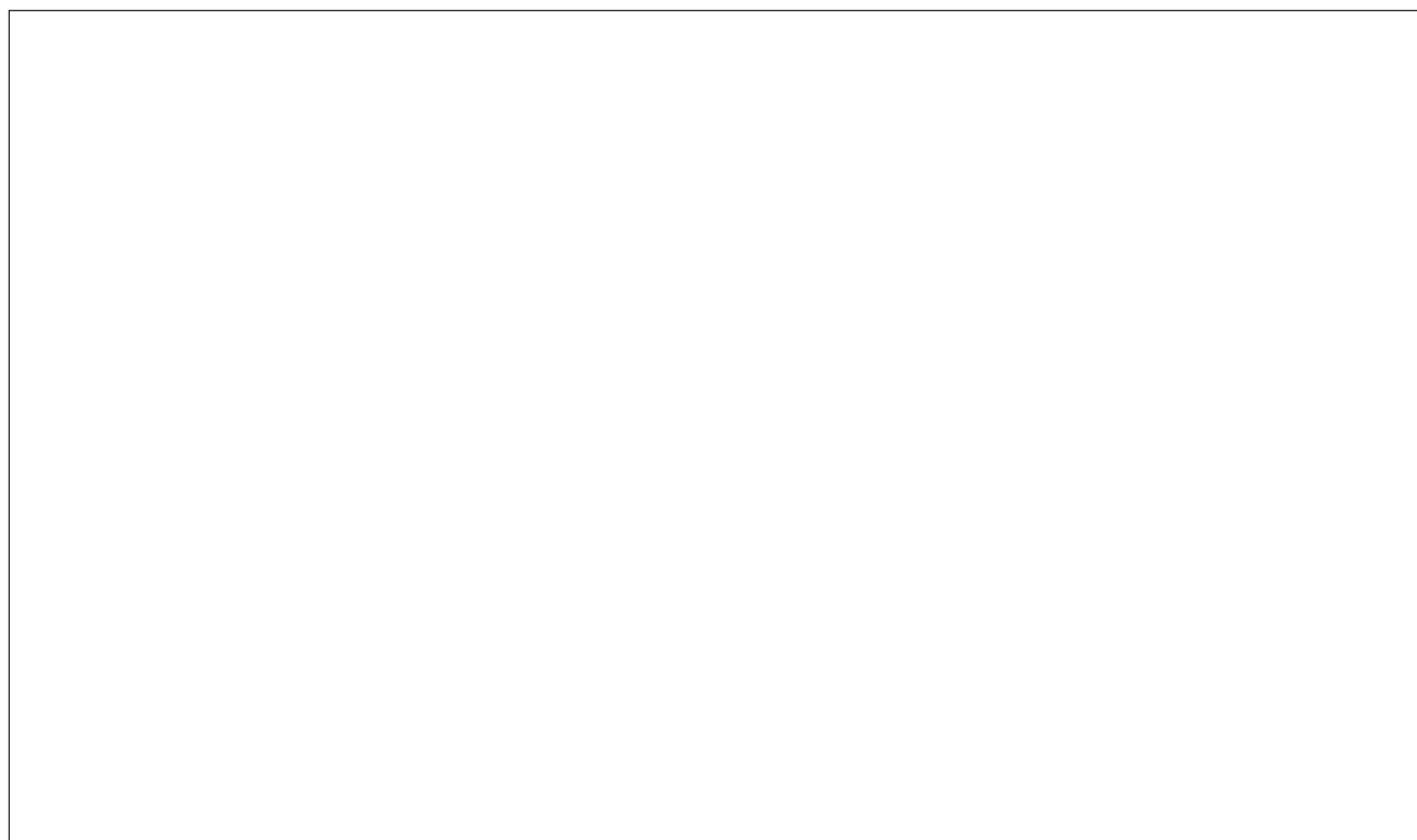

1 Symbol ako znak

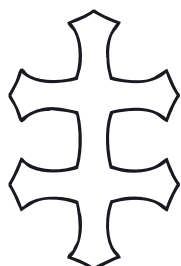
Symbol je taký znak, ktorý predstavuje niečo iné na základe istej podobnosti, asociácie alebo na základe všeobecnej dohody. Môže to byť **obraz, predmet**, ale aj **slovo, zvuk** či **gesto**. Každý deň sa stretávame s množstvom symbolov, ktorých význam je pre nás už prirodzene známy a často sa nad ním už ani nezamýšľame.

- › Spravte si malú zbierku každodenných symbolov, ktoré vás obklopujú. Môžete ich **nakresliť, odfotiť, vystrihnúť** a pod. Na čo slúžia symboly, ktoré ste zachytili?

Aj na výstave Sen × skutočnosť je prezentovaná akási zbierka symbolov. Tým najčastejším je dvojramenný kríž. Okrem toho sa veľmi často vyskytuje svastika alebo **hákový kríž**, orol alebo **orlica** a Dávidova alebo **židovská hviezda**. Všetky tieto symboly boli pôvodne náboženské.

- › **Poznáte** pôvodný význam týchto symbolov?

2 Vývoj symbolu

Hoci všetky spomínané symboly mali **pôvodne pozitívny náboženský význam**, v sledovanom období sa začali spájať s politikou, čím sa pozmenilo aj ich vnímanie. Veľmi výraznou, dokonca viditeľnou zmenou prešiel napríklad symbol orlice. Počas druhej svetovej vojny sa orlica dostala dokonca do loga politickej strany. A tak ako spomínané symboly aj logo prechádza vývojom. Tak napríklad krátko pred druhou svetovou vojnou vzniklo logo československej automobilky Škoda. Pôvodne bolo modré, až na prelome 20. a 21. storočia sa doň dostala zelená farba.

- ▶ Ako vyzerá logo automobilky Škoda? Čo je na ňom? Prečo? Má pre logo význam zmena farby?

3 Forma a význam

Znaky v logu nie sú zobrazené realisticky. Sú štylizované, teda zjednodušené, prevedené v **základnom tvare**. Prečo sa pri tvorbe loga alebo symbolu používa štylizácia? Pomôže vám, ak si uvedomíte, kde a ako sa logo používa.

Keď sa snažíme zistiť význam loga alebo symbolu - **interpretujeme**. Interpretácia je výklad, objasňovanie alebo vysvetlenie čohosi a bez nej logo ani symbol nemôžu fungovať. Keby sme ich nevedeli interpretovať, stratili by zmysel. Každý so symbolov, ktoré sme videli na výstave, má rôzne roviny interpretácie. Niektoré interpretácie viedli až k zákazu tohto symbolu. Ale význam symbolu si obyčajne nájde inú cestu, ako sa dostať na verejnosť. Aby nebol okamžite rozpoznateľný, môže byť zašifrovaný. Veľmi často sa význam šifruje pomocou čísel. Aj čísla teda majú symbolický význam. Stretli ste sa už s číselným šifrovaním?

- ▶ Svoju odpoveď **zašifrujte** do čísel. Svoju šifru vysvetlite.

4 Posuny významu

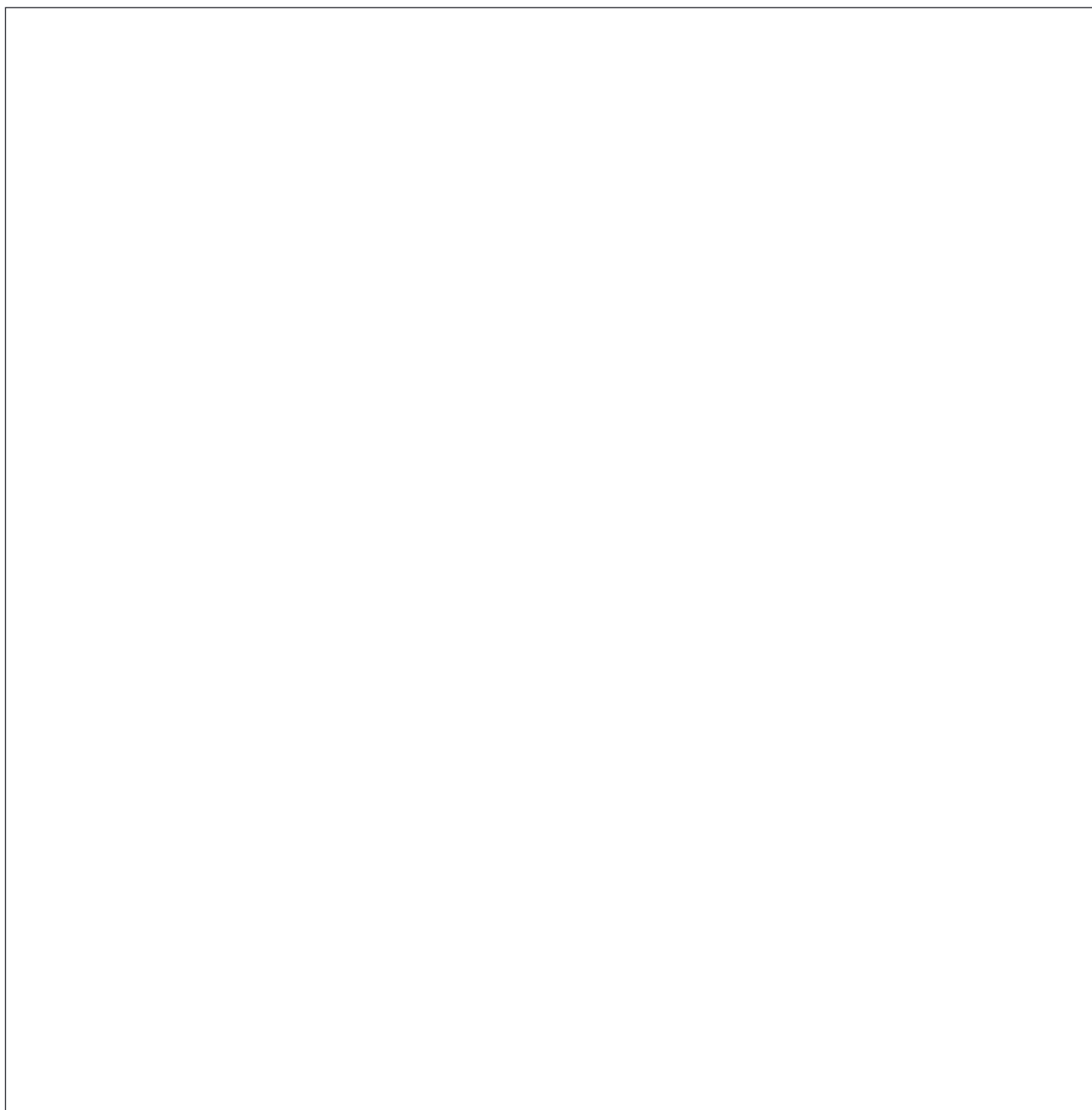
Keďže symbol často pracuje so všeobecne známym významom, **lahko môže dôjsť k jeho nepochopeniu**. Výborným príkladom bola súťaž na doplnenie prázdneho miesta na pylóne za sochou M. R. Štefánika na dunajskom nábreží v Bratislave. Miesto zostalo prázdne po odstránení mohutného leva – symbolu odvahy, sily a bdelosti, pretože po vzniku samostatného slovenského štátu bol znak leva vnímaný ako symbol českej

„nadvlády“. Jeden z prihlásených autorov navrhoval leva nahradit' dvojkrížom na trojvrší – teda slovenským štátnym znakom, čo by samo osebe nebolo ničím zaujímavým. Ale kríž mal byť z červeného skla, pričom vo vnútri by bolo zabudované svetlo a symbol by tak „svietil ako maják“.

Je v poriadku, ak sa farba slovenského dvojkríža zmení z bielej na červenú?

Predstavte si, že by ste mohli podobne **manipulovať so symbolmi**, ktoré ste videli na výstave.

► **Zmeňte ich** tak, aby nadobudli opačný – mierový význam. Aké zásahy ste spravili? S akými vyjadrovacími prostriedkami ste pracovali?

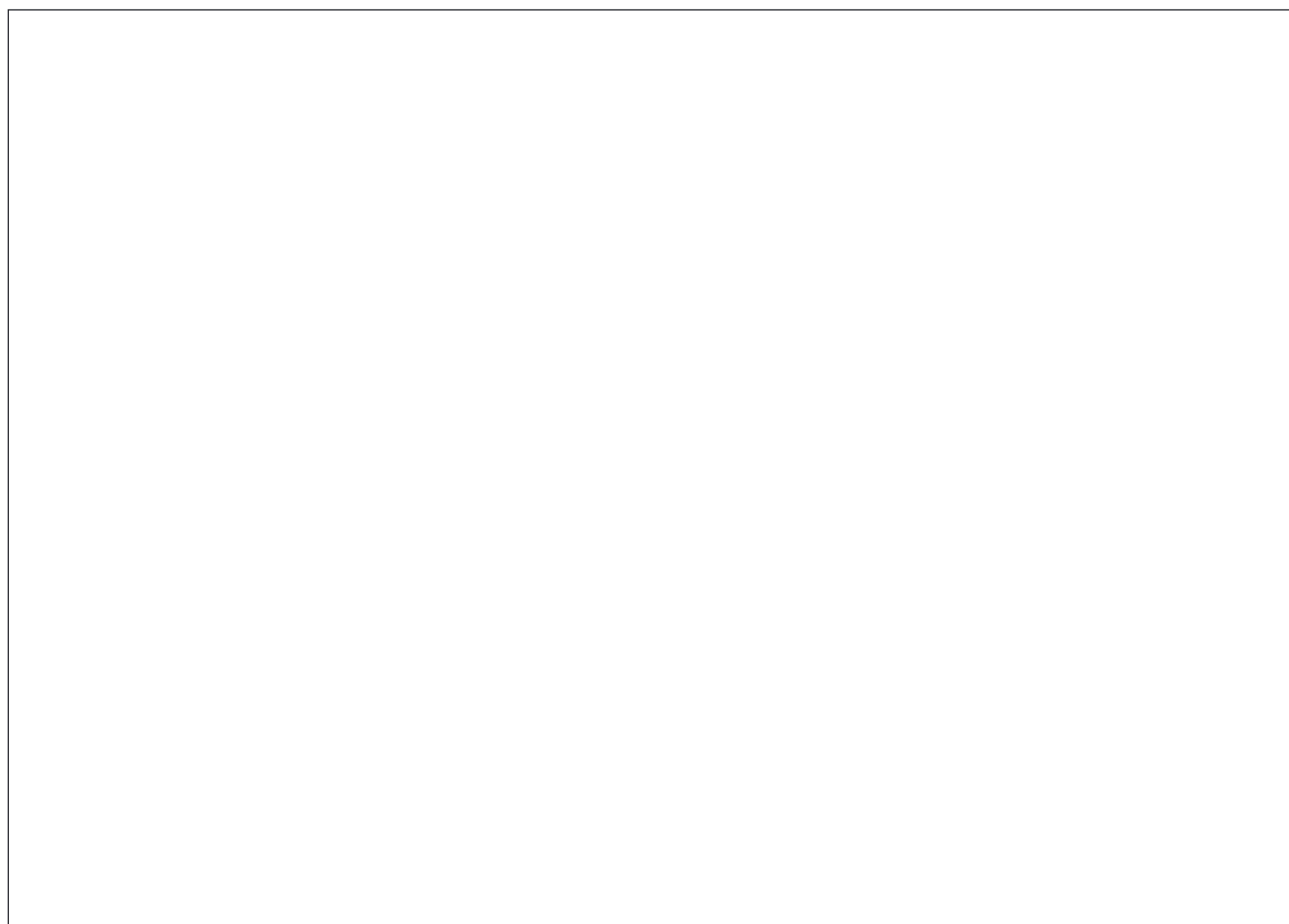

5 Obrazná symbolika

Na výstave ste videli, ako sa pomocou symbolov buduje identita štátu.

Do veľkej miery k tomuto budovaniu prispeli aj umelecké diela, ktoré možno ani neboli vytvorené s týmto zámerom. Veľmi populárnym motívom takých diel bolo **zobrazenie Madony** (Panny Márie s malým Ježišom), respektíve matky s dieťaťom.

- › **Porozmýšľajte**, ako súvisel tento výjav s budovaním novej identity štátu?
- › **Aký význam**, bez ohľadu na výstavu, má výjav pre vás?
- › **Vytvorte** štylizované „logo“ matky s dieťaťom, ktoré sprostredkuje tento váš význam.
- › **Navrhňte** kampaň, propagujúcu váš význam.

6 Znaková reč

Okrem obrazových symbolov v grafike, maľbe a v sochárstve sme sa na výstave stretli aj so symbolmi, ktoré sú doslova predvádzané – s **gestami**. Aj gesto má význam, ktorý je zväčša všeobecne známy, napr. podávanie rúk pri zoznamovaní. Tak ako obrazové symboly, aj gesto má svoj pôvod a vývoj. Pri podaní rúk obe strany preukázali, že v nich nemajú zbrane – je to symbol mieru, dohody.

- › **Vymyslite** ku kampani z predchádzajúceho bodu slogan, ktorý budete predvádzať pomocou gesta.